

Зákladní pravidla výslovnosti v ruštině

© Dušan Polanský, 6. 6. 2019

Ruština má pět samohlásek tvrdých a pět měkkých. Tvrdé jsou: **а, о, у, ы, э**. Jejich měkké ekvivalenty jsou: **я, ё, ю, и, е**. Ty na začátku slov (s výjimkou **и**), po samohláskách а (ь) a (ъ) označují skupiny hlásek ja, jo, ju, ji, je. Po souhláskách označují měkkost předcházející souhlásky, viz i pravidla. Písmeno (и) se na začátku slov čte jako (i).

Souhlásky se mohou vyslovovat tvrdě, nebo měkce. Před tvrdými samohláskami se vyslovují tvrdě, před měkkými samohláskami nebo před měkkým znakem (ь) měkce. A dále platí:

Pravidlo č. 1. Přízvuk čteme důrazně, v žádném případě ale ne jako čistou délku! V textu **přízvuk** budeme značit **tlustým červeným písmem**. Na základní pochopení významu přízvuku jsem vybral slova intuitivně jasná, vyzkoušejte si na nich čtení přízvuku tak, že vyslovte nejprve slovo v češtině a poté v ruštině. Musíte cítit výrazný rozdíl v melodice.

Кино, книга, тело, футбол, магистр, патолог, поле, весло, опера, руда, рыба, трактор.

Příklady slov bez přízvuku: Кипр, долг, ряд.

Bohužel přízvuk je v ruštině docela často pohyblivý: брал, брала, брало. Navíc pozice přízvuku někdy rozhoduje o významu slova, např. мука (mouka), мука (trápení).

Pravidlo č. 2. Samohlásku (о) čteme před přízvukem nebo jako první hlásku na začátku slova jako slabé (а). Po přízvuku obvykle jako zcela lehce tlumené nejasné (а).

Немного, досрочно, достаточно, вокзал, однако, откровенно, осторожно.

Pravidlo č. 3. Souhlásky před (и) vyslovujeme měkce, např.: ди, ти, ни, ри, ки, ви, ми.

Диалог, почта, граница, рига, киталов, витамин.

Pravidlo č. 4. Některé souhlásky před (е) vyslovujeme měkce: де, те, не, ре, ке, ве čteme dě, tě, ně, re, ke, ve.

Демократ, теннис, неравенство, ректор, кемпинг.

Pravidlo č. 5. Souhlásky před měkkým znakem (ь) vyslovujeme měkce, např. дь, ть, нь, рь, сь, ль.

Читать, Ольга, тетрадь, фильм, день, здесь, рубль, семья, воскресенье, осенью.

Pravidlo č. 6. Souhlásky před я, ё, ю vyslovujeme měkce, např. дя, дё, дю, тя, тё, тю, ня, нё, ню čteme d'а, d'о, d'у, t'а, t'о, t'у, ъа, ъо, ъу.

Дядя, яблоня, дюжина, тяжело, костёл, тюльпан, менять, принёс, отнюдь, самолёт, ребята, Люба, догонять.

Pravidlo č. 7. Tvrdý znak (ъ) nevyslovujeme a souhlásku před ním čteme tvrdě.

Съезд, съестъ, объявление.

Pravidlo č. 8. Souhlásky (с), (г), (ф) a (х) před (и), (е) vyslovujeme měkce.

Сидр, седьмой, гигант, генезис, финал, ферма, химия, Хельсинки.

Pravidlo č. 9. Důsledně rozlišujeme tvrdé a měkké (л). Ve slabikách (ли), (ле) je л měkké.

Селение, лифт, листовка.

Pravidlo č. 10. Tvrdé y (ы) je opravdu fest tvrdé. Někdy (ы) a (и) zcela mění význam slova. Быстрый, неправый, огромный, верный, рыбы, равный, цепи (серу), цепи (řetězy).

Pravidlo č. 11. Hlásky (ч) a (щ) vyslovujeme měkce. Человек, счастье, щекотка.

Pravidlo č. 12. Hlásky (ж), (ш) a (ц) vyslovujeme tvrdě. Rovněž samohlásku (и) po nich vyslovujeme tvrdě, tedy jako (ы). Жаркое, штурм, оценка, живо, шинель, цирк.

Pravidlo č. 13. Sykavky (с) a (з) se mění před šeplavými (ж), (ш) a (ч) také v šeplavé. Счастье, грузчик, счёт, исчисление, резче, заказчик, позже.

Pravidlo č. 14. Samohlásku (е) čteme před přízvukem jako naše slabé (і). Меня, сестра, теперь, её.

Pravidlo č. 15. Ruština rozlišuje tři е! Е a е vyslovujeme jako (je) nebo jako (і), viz pravidlo č. 14, anebo jím změkčujeme předchozí souhlásku, viz pravidlo č. 4. Ё a ё jako (jo), které je vždy přízvuchné. Э а э jako (tvrdé е), např. jako vyslovíme е ve slově „eh!“. Платье, свитер, ёлка, экзаменатор, ей (jí), эй! (ej!).

Pravidlo č. 16. Koncovky (-ого) a (-его) nebo (его) se čtou jako (-ово) (-ево) nebo (ево). Человеческого čteme человекеского, нашего čteme нашево.

Pravidlo č. 17. V skupinách souhlásek (гк), (гч) se (г) vyslovuje jako (ch). Мягкий, лёгкий, легко, смягчить.

Pravidlo č. 18. Spojení (дц) a (тц) se vyslovuje jako (с). Городской, детский.

Pravidlo č. 19. Spojení стн, здн, стл se vyslovují jako (sn), (zn), (sl). Лестница, праздник, счастливый.

Pravidlo č. 20. Koncovka infinitivu s částicí (-ться) nebo (-ся) a 3. osoby jedn. čísla (-тся) se čte tvrdě jako prodloužené (ssa). Jinak částice (-ся) a (-сь) se vyslovují měkce jako (sa) a (s). Заниматься, он занимается, занимался, занимались.

Pravidlo č. 21. Znělé souhlásky (б, в, г, д, ж, з) na konci slova a také před neznělými v začátku a uprostřed slova se vyslovují jako odpovídající jim neznělé (п, ф, к, т, ш, с). Гриб, рукав, луг, сад, замуж, глаз, рыба, встретит.

Pravidlo č. 22. No a jako všude, i v ruštině jsou výjimky, např. (ч) se občas mění v (ш) atd. Что (što), конечно (kaněšno), чтобы (štoby), здравствуй (zdrastvuj).